

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Charles
Wyville
Thomson

1830 - 1882

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

1839 yazı, İskoçya kıyıları. Okyanusu yaşamında ilk kez o gün gören küçük Charles Thomson çok heyecanlıdır.

Yoksa sandala mı bineceğiz baba? Yaşasın!

Evet oğlum. Şu deniz fenerine gidiyoruz.

Deniz feneri mi? Balıkları karanlıkta görebilmemiz için mi yoksa?

Olur mu hiç? Gemiler gece karanlığında kayalara çarpmasın diye.

Babası burnun ucundaki deniz fenerine doğru kürek çekmeye başlar. Orada çalışan eski bir arkadaşını görecektir.

James Amcan eski bir denizcidir Charles. Çok ilginç anıları vardır.

Çay içerken sana da birkaçını anlatır belki.

Ne iş yapıyormuş ki orada bu amca?

Herhalde akşam olunca feneri yakıyordur.

Artık fener bekçiliği yapan yaşlı denizci bu beklenmedik ziyarete çok sevinir ve geçmişte yaşadığı serüvenleri ballandıra ballandıra anlatır.

Neredeyse dünyada görmediğiniz deniz kalmamış bayım. Keşke ben de bir gün...

Şunu unutma genç adam! Eğer altında iyi bir gemi varsa, okyanuslar seni dilediğin yere götürür.

Anlaşıldı! Denizci olacak bu çocuk.

"Denizci bir biliminsanı" demek daha doğru.

Ancak Charles Thomson yaşlı denizci gibi okyanusların yüzeyini değil, derinliklerini merak etmektedir.

Gördüğünüz gibi, dünyamızın büyük bölümü okyanuslarla kaplı çocuklar.

Peki okyanusların derinliklerinde neler var öğretmenim?

Tam ağızıma layık balıklar elbette! Şlap!

Ya onlardan başka?

Doğrusu o yıllarda bu soruya doyurucu bir yanıt almak kolay değildir. Biliminsanları, henüz deniz dibi araştırmalarına gereken ilgiyi gösterememiştir ve dünyanın neredeyse dörtte üçünü kaplayan okyanusların derinliklerinde nasıl bir yaşam olduğu konusunda bilinenler, denizcilerin anlattığı abartılı öykülerden öğrenilenlerle sınırlıdır.

Bilim dünyasındaki bu büyük eksikliğin farkına varmaya başlayan Charles Thomson, eğitimi doğa bilimlerine yönlendirir. Böylece gelecekte yapmayı umduğu okyanus araştırmaları için uzun yıllar boyunca hazırlanır.

1860'ların sonları. Charles Thomson üniversitede saygın bir profesör olmuştur ama oklı hâlâ okyanusların derinliklerindedir.

Neredeyse 40 yaşına geldim. Okyanuslar hakkında bilinmeyenlere ne zaman yanıt bulacağım ben?

Atlasın bir denizaltıya gitsin canım o kadar merak ediyorsa!

Henüz öyle bir denizaltı da yok kil

Thomson yıllarca çabalar ve sonunda devlet yöneticilerini okyanus araştırmalarına destek olmaya ikna eder.

Göreceksiniz, öğreneceklerimiz ülkemizin çok işine yarayacak.

Pekala Bay Thomson, Hazırlığınızı yapın. Emrinize bir gemi vereceğiz.

Ben önemimi aldım, hazırım yolculuğa!

Ha ha ha! Çok komiksin Simit.

Thomson kendi gibi biliminsanlarından oluşan bir ekip kurar. Zamanının en modern gemilerinden biri olan Challenger'ı deniz dibi araştırmaları yapabilecekleri yeni aletlerle donatır.

Sonunda yolculuğa hazırız. Bekleyin okyanuslar, biz geliyoruz!

"Challenger" şu uzay mekiğinin de adı değil miydi? Ne demek ki?

Aferin Simit. Challenger, "meydan okuyan" demek.

Thomson ve arkadaşları 1873 yılında denize açılır. Dört yıl süren bu efsanevi araştırma yolculuğu boyunca bütün okyanuslarda dolaşır ve deniz dibine ilişkin çok önemli keşiflerde bulunur.

Atlas Okyanusu
Hint Okyanusu
Büyük Okyanus

Amma gezmişler ha!

Tam tamına 127.500 kilometre!

Geri döndüklerinde Thomson ve arkadaşlarının elinde o kadar çok yeni bilgi vardır ki Bunları derleyip yayınlamak yıllar alacaktır.

Bu kadar çok ne öğrenmişler peki?

En önemlisi, derinlerde yaşayan 5000'e yakın yeni tür keşfetmeleri...

Charles Wyville Thomson ve arkadaşları binlerce yeni canlı türü keşfetmenin yanı sıra okyanus dibine ait haritalama çalışmaları yaptılar. Yolculukları boyunca az acaklıklarını kaydederek denizlerin derinliklerinde sıcak ve soğuk su akıntılarının var olduğunu ortaya koydular.

Elde ettikleri veriler o kadar fazlaydı ki, Thomson'ın gücü bunların tümünü elden geçirip yayımlanmaya yetmedi. Ölümünün ardından bu işi çalışma arkadaşlarından biri olan John Murray üstlendi ve tüm bu verileri 50 cildi olan bir bilimsel eser haline getirdi.

"Okyanusbilim" sözcüğü ilk kez bu çalışmada kullanıldı. Bu iki bilim insanı, tarihin ilk okyanusbilimcileri olarak kabul edilir.

Aa! Bunca denizcinin arasında bir istavrit bile yiyemeden bitti öykül

Gel, ben ısmarlayayım sana bari.